

Pulsatilla vulgaris

Foto: Luuk Vermeer

Nomenclatuur/etymologie

De wetenschappelijke naam *Pulsatilla vulgaris* is afkomstig uit het Latijn. *Pulsatilla* is afgeleid van het werkwoord *pulsare*, wat 'slaan', 'kloppen' of 'zwaaien' betekent. Dit verwijst naar de bloemen die op lange stelen in de wind heen en weer bewegen. *Vulgaris* betekent 'gewoon' of 'algemeen'. De Nederlandse naam Wildemanskruid zou kunnen verwijzen naar de harige, 'wilde' verschijning van de plant of de pluizige vruchtpluizen die lijken op het haar van een 'wilde man'. In Engeland wordt de plant ook wel *Pasqueflower* genoemd, omdat hij rond Pasen bloeit.

Taxonomie

Het Wildemanskruid behoort tot de orde Ranunculales. Binnen de taxonomie wordt het geslacht *Pulsatilla* door sommige botanici als een aparte entiteit beschouwd, terwijl anderen het als een sectie van het grotere geslacht *Anemone* (anemoon) zien, onder de naam *Anemone sect. Pulsatilla*. Het meest geaccepteerde is de geslachtsstatus *Pulsatilla*, waarbij de plant zich onderscheidt door de lange, veervormige aanhangsels aan de zaden.

- Rijk: Plantae
- Orde: Ranunculales
- Familie: Ranunculaceae (Ranonkelfamilie)
- Geslacht: *Pulsatilla*
- Soort: *P. vulgaris*

Synoniemen

Een veelgebruikt synoniem is *Anemone pulsatilla*. Dit synoniem komt voort uit de oudere taxonomische indeling waarbij *Pulsatilla* nog als een onderdeel van het geslacht *Anemone* werd beschouwd.

Variëteiten en cultivars

De soort *Pulsatilla vulgaris* kent een breed scala aan cultivars, waarbij vooral variaties in bloemkleur en vorm zijn ontwikkeld. De meeste zijn polvormend en hebben dezelfde groeiwijze als de soort. Enkele bekende cultivars zijn:

- *Pulsatilla vulgaris* 'Alba' (witbloeiend)
- *Pulsatilla vulgaris* 'Rubra' (donker rozerood of dieprood)
- *Pulsatilla vulgaris* 'Röde Klokke' (grootbloemige, rode bloemen)
- *Pulsatilla vulgaris* 'Letchworth Seedling' (rood)
- *Pulsatilla vulgaris* 'Papageno' (een opvallende cultivar met gefranjerde bloemen, vaak in mengkleuren van wit, rood en violet)
- *Pulsatilla vulgaris* 'Nigella' (zeer donker violet tot bijna zwart)

Familie

Pulsatilla vulgaris behoort tot de familie Ranunculaceae, de Ranonkelfamilie. Dit is een grote familie van voornamelijk kruidachtige planten, waaronder bekende geslachten als *Anemone* en *Ranunculus*.

Hoogte

De hoogte van de plant varieert. Voor de bloei is de plant vrij laag, ongeveer 5 tot 20 cm. Tijdens en na de bloei strekken de bloemstengels zich en kan de plant een volwassen hoogte bereiken van 20 tot 40 cm.

Bloemkleur

De bloemkleur van de wilde soort is doorgaans violetpaars of purperkleurig, met een opvallend geel hart van meeldraden. Er zijn echter cultivars beschikbaar in een breder kleurenspectrum, waaronder wit ('Alba'), rood ('Rubra', 'Röde Klokke') en zeer donker violet ('Nigella'). De bloem is groot, klokvormig en schuin opgericht.

Bladkleur

Het blad van *Pulsatilla vulgaris* is groen, maar vanwege de dichte, zijdeachtige beharing, zowel op de bladeren als op de bloemstengels, krijgt het geheel vaak een opvallende zilverachtige of grijsgroene gloed. Het blad is fijn ingesneden en dubbel geveerd en groeit in een rozet aan de basis van de plant.

Bloeiperiode

Het Wildemanskruid is een vroege voorjaarsbloeiër. De bloeiperiode valt over het algemeen in maart, april en mei. De plant wordt daarom ook wel Paasbloem genoemd. Na de bloei zijn de decoratieve, pluizige zaadhoofden een sieraad voor de tuin.

Standplaats

De plant gedijt het beste op een zonnige standplaats, maar verdraagt ook lichte halfschaduw. De grond dient goed doorlatend, bij voorkeur kalkrijk en schraal te zijn. Het is een plant die niet van natte voeten houdt, vooral niet in de winter. Vanwege de diepe penwortel is verplanten moeilijk en wordt de juiste standplaats in één keer geadviseerd.

Herkomst

Pulsatilla vulgaris is inheems in een groot deel van Europa, van West-Europa tot Zuid- en Oost-Europa. In Nederland is de plant in het wild zeer zeldzaam en op de Rode Lijst geplaatst, met de laatste waarnemingen van natuurlijke groeiplaatsen in 1968. In België komt de plant nog voor in bepaalde kalkrijke valleien.

Soort gewas

Het is een polvormende, overblijvende, kruidachtige vaste plant (*perennial*). De plant heeft een diepe penwortel.

Vermeerderingswijze

De beste en meest gebruikelijke methode om *Pulsatilla vulgaris* te vermeerderen is door zaaien. Het zaad verliest snel zijn kiemkracht en moet daarom bij voorkeur direct na rijping worden uitgezaaid, of koud worden gestratificeerd. Delen van de plant is mogelijk, maar door de gevoelige penwortel wordt dit afgeraden en moet het zeer voorzichtig gebeuren.

Klimaatzone

Het Wildemanskruid is zeer winterhard. De plant gedijt goed in gematigde klimaten en kan temperaturen verdragen tot minstens -25°C (overeenkomstig met USDA Zone 4 tot 5).

Insecten

Pulsatilla vulgaris is een waardevolle, vroege bijenplant. De klokvormige bloemen produceren veel heldergeel stuifmeel en zijn een vroege voedselbron voor hommels, honingbijen en diverse soorten wilde bijen. De bloemen leveren echter geen nectar.

Bronvermelding

<https://www.wilde-planten.nl/wildemanskruid.htm>

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Wildemanskruid>

<https://esveld.nl/a/pulsatilla/>

<https://groe.nl/actueel/plant-van-de-week/2018/Pulsatilla-vulgaris>

https://appeltern.nl/nl/tuinadvies/plantenencyclopedie/pulsatilla_vulgaris_wildemanskruid/

<https://www.directplant.nl/tuintips/wildemanskruid-pulsatilla/>

<https://www.botanischetuinen.nl/nl/plant/1106/wildemanskruid-of-paasbloem>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Pulsare</i> (slaan/zwaaien); <i>vulgaris</i> (gewoon); 'Wildemans' (harige/wilde verschijning)
Taxonomie	<i>Familie:</i> Ranunculaceae, <i>Geslacht:</i> Pulsatilla, <i>Soort:</i> P. vulgaris
Synoniemen	<i>Anemone pulsatilla</i>
Variëteiten en cultivars	'Alba', 'Rubra', 'Röde Klokke', 'Letchworth Seedling', 'Papageno', 'Nigella'
Familie	Ranunculaceae (Ranonkelfamilie)
Hoogte	20- 40 cm (uitgroeïend na de bloei)
Bloemkleur	Violetpaars (soort); ook wit, rood en donker violet (cultivars)
Bladkleur	Groen, zilverachtig/grijsgroen door dichte beharing
Bloeiperiode	Maart- mei
Standplaats	Volle zon tot halfschaduw; kalkrijk, schraal en goed doorlatend
Herkomst	Europa (van West tot Oost), in Nederland in het wild uitgestorven
Soort gewas	Polvormende, overblijvende, kruidachtige vaste plant
Vermeerderingswijze	Zaaien (liefst direct na rijping); deling afgeraden i.v.m. penwortel
Klimaatzone	Zeer winterhard (bv. USDA Zone 4-5)
Insecten	Hommels, bijen (goede stuifmeelbron, geen nectar)